

Rapportering av regeringsuppdrag

Datum:
2026-04-20

Diarienummer:
Dnr 21-3126/2024

Handläggare:
Caterina Carreman,
Carolina Liljenstolpe
Love Rudebeck

Rapportering enligt artikel 45 CRMA

Innehåll

Inledning.....	2
Omfattning av uppdraget.....	2
Metod.....	2
Sammanfattning av rapporteringens innehåll.....	3
Framstegen i allmänt undersökningsarbete.....	3
Identifiera projekt och övervakning av centrala marknadsaktörer.....	3
Strategiska lager av strategiska råmaterial.....	4
Nationella åtgärder för cirkularitet.....	4
Samverkan mellan myndigheter.....	4
Överväganden för 2026 års rapportering.....	5
Rapportering av artikel 19.....	5
Rapportering av artikel 21.1 och 21.2.....	6
Rapportering av artikel 22.1 och 23.5.....	9
Rapportering av artikel 26.6.....	10
Slutsatser och rekommendationer.....	10
Bilaga 1. Preliminär rapportering år 2026.....	13
Bilaga 2. SNI-koder.....	27
Bilaga 3. Frågebatteri.....	28
Bilaga 4. Urval av varukoder.....	30

Inledning

I denna promemoria redovisar Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetet med den återstående delen av regeringsuppdraget med anledning av EU-förordningen om kritiska råmaterial (EU 2024/1252), härnäst benämnd förordningen. Promemorian avser samordning och sammanställning av medlemsstatsrapporten enligt artikel 45 i förordningen, vilken ska tas fram med bidrag från berörda myndigheter och redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 20 april 2026. Resultatet av sammanställningen enligt artikel 45 presenteras i bilaga 1 i detta dokument.

SGU ska enligt regeringsuppdragets uppdragsbeskrivning genomföra följande:

- Upprätta nationella program enligt artikel 19.1–19.2 och offentliggöra kartor med grundläggande information om mineralförekomster enligt artikel 19.6.
- Förbereda metoder för identifiering och rapportering av projekt/centrala marknadsaktörer inom värdekedjan för kritiska råmaterial (artikel 21.1–21.2) i samråd med berörda myndigheter. Ett förslag på ansvarsfördelning för värdekedjans respektive delar (utvinning, förädling och återvinning) ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 1 april 2025.
- Analysera vilka åtgärder som behövs för att genomföra artikel 27. Inom ramen för uppdraget ska SGU inrätta en databas som uppfyller kraven i artikel 27.4–27.8 och analysera behovet av ytterligare åtgärder för att alla uppgifter ska kunna föras in i databasen. Redovisning av arbetet ska ske till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 24 oktober 2025.
- Samordna och sammanställa medlemsstatsrapporten enligt artikel 45 med bidrag från berörda myndigheter. Redovisning ska ske till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 20 april 2026.

De tre första delarna av uppdraget redovisades under 2025.

Omfattning av uppdraget

SGU har tolkat uppdraget att ”samordna och sammanställa medlemsstatsrapporten enligt artikel 45 med bidrag från berörda myndigheter” som att SGU ska utföra den rapporteringsuppgift som följer av artiklarna 19.5, 21.1, 21.2, 22.1, 23.5 och 26.6. Denna promemoria redovisar överväganden avseende rapporteringens innehåll och utformning, genomförandet av samverkan mellan berörda myndigheter och preliminära resultat för rapporteringen till EU-kommissionen 24 maj 2026.

Metod

Metodiken för uppdraget har i huvudsak utformats utifrån de krav som följer av förordningen, tolkning av dess artiklar samt vilken information som finns offentligt tillgängligt. Därutöver har samverkan med andra myndigheter varit nödvändig, eftersom vissa delar av förordningen som ska rapporteras faller utanför SGU:s ansvarsområde. I samverkan har utgångspunkten varit att varje myndighet ansvarar för sina respektive delar. SGU har således inte tagit på sig rollen att ha tolkningsföreträde av förordningen och har inte heller åtagit sig att kvalitetsgranska andra myndigheters delar av rapporteringen.

Sammanfattning av rapporteringens innehåll

Framstegen i allmänt undersökningsarbete

Enligt artikel 19.5 ska medlemsstaterna i sina rapporter som överlämnas enligt artikel 45, lämna uppgifter om framstegen i genomförandet av de åtgärder som ingår i deras nationella program (NEP).

I 2025-års regleringsbrev hade SGU i uppdrag att upprätta nationella program enligt artikel 19.1–19.2 och offentliggöra kartor med grundläggande information om mineralförekomster enligt artikel 19.6 i förordningen. I rapporteringen av det uppdraget redogjorde SGU för att myndighetens kartläggningsplan på fem år med start 2024 tillfredsställer kraven på nationella program och kartor enligt artikel 19.1–19.2 och 19.6 (Dnr 21-3126/2024). Vad det gäller innehållet av den rapportering som följer av artikel 19.5 ”om framstegen i genomförandet av de åtgärder som ingår i deras nationella program” bedöms att resultaten från de karteringsprojekt som syftar till att identifiera förekomst av kritiska och strategiska metaller och mineral bör rapporteras.

Identifiera projekt och övervakning av centrala marknadsaktörer

Enligt artikel 21.1 ska medlemsstater rapportera om nya och befintliga projekt för kritiska råmaterial inom medlemsstatens territorium som är relevanta för produktion och produktionskapacitet i unionen och globalt längs olika led i råmaterialens värdekedja, inklusive en klassificering av nya projekt enligt UNFC (Förenade nationernas ramklassificering av resurser). Vidare ingår enligt artikel 21.2 att redovisa uppgifter från övervakningen av centrala marknadsaktörers verksamheter.

Som redovisades i rapporteringen av regeringsuppdraget ”Genomförande av CRMA” (Dnr 21-3126/2024) besitter inte en och samma myndighet uppdrag inom värdekedjans samtliga delar. I det regeringsuppdraget bedömde SGU att uppdraget att identifiera nya och befintliga projekt och centrala marknadsaktörer i värdekedjans olika delar – prospektering, utvinning, förädling och återvinning – bör delas upp mellan SGU, Tillväxtverket och Naturvårdsverket. Vidare föreslog SGU att Kommerskollegium är den myndighet som är mest lämplig att utföra de uppgifter som åligger Sverige enligt artikel 21.2, när det gäller att övervaka centrala marknadsaktörers verksamhet genom granskning av offentligt tillgängliga uppgifter samt, vid behov, genom regelbundna och proportionella undersökningar.

Mot bakgrund av respektive myndighets regleringsbrev har SGU i genomförandet av detta uppdrag utgått ifrån att SGU identifierar nya och befintliga projekt samt centrala marknadsaktörer för kritiska råmaterial i leden prospektering och utvinning. Tillväxtverket identifierar nya och befintliga projekt samt centrala marknadsaktörer i efterföljande förädlingsled. Naturvårdsverket identifierar nya och befintliga projekt och centrala marknadsaktörer inom återvinningsledet i värdekedjan. Kommerskollegium bevakar handel och handelsflöden relaterade till kritiska råmaterial från centrala marknadsaktörer. Tillväxtverket, Naturvårdsverket och Kommerskollegium bistår således SGU med den information som behövs för att SGU ska kunna rapportera till kommissionen enligt artikel 45. Vidare ansvarar SGU för att samordna samverkan mellan berörda myndigheter så det säkerställs att respektive myndighet levererar underlag i enlighet med fastställd tidsplan samt risken minimeras för att relevanta projekt eller centrala marknadsaktörer utelämnas.

Strategiska lager av strategiska råmaterial

Enligt artikel 22.1 ska medlemsstaterna i sina rapporter som överlämnas enligt artikel 45:

”lämna uppgifter till kommissionen om läget för sina strategiska lager av strategiska råmaterial. Medlemsstaterna ska inte vara skyldiga att tillhandahålla information om vissa strategiska lager när sådan information skulle kunna äventyra medlemsstatens försvar eller nationella säkerhet. Om en medlemsstat vägrar att tillhandahålla sådan information ska den lämna ett motiverat meddelande”.

I artikel 22.2 anges att de strategiska lager som avses kan innehas av myndigheter, offentligt ägda företag samt ekonomiska aktörer som av en medlemsstat har fått i uppdrag att bygga upp och förvalta strategiska lager för medlemsstatens räkning.

Eftersom det i dagsläget inte finns några statliga lager av strategiska råmaterial i Sverige i någon form kan kategorin myndigheter uteslutas i detta sammanhang. Samma sak vad gäller ekonomiska aktörer med uppgift att bygga upp strategiska lager för medlemsstatens räkning. När det gäller offentligt ägda företag gör SGU tolkningen att detta avser företag där staten äger 100 procent av aktierna. I Sverige finns ett antal sådana företag och det kan inte uteslutas att vissa av dessa kan inneha strategiska lager av råmaterial i vilken form som helst för att frigöras vid en försörjningsstörning. Samtidigt är det sannolikt att information om eventuella strategiska lager hos dessa företag inte är tillgänglig, eftersom dessa uppgifter troligtvis omfattas av sekretess avseende affärsförhållanden. Efter dialog med Myndigheten för civilt försvar har SGU kommit fram till att det är sannolikt att offentliggörande av uppgifterna, om de finns tillgängliga för myndigheter att ta del av, skulle kunna äventyra medlemsstatens försvar eller nationella säkerhet.

Nationella åtgärder för cirkularitet

Enligt artikel 26.6 ska medlemsstaterna i rapporteringen:

*”lämna information om antagandet av de nationella program som avses i punkt 1” och
”om framstegen i det effektiva genomförandet av de åtgärder som vidtagits i enlighet med punkterna 1 och 2”.*

När det gäller rapporteringens innehåll anser SGU att det bör vara upp till Naturvårdsverket att avgöra lämplig form och omfattning av rapporteringen till kommissionen. Detta mot bakgrund av att Naturvårdsverket har ett regeringsuppdrag att ta fram ett förslag till ett nationellt program för cirkularitet av kritiska råmaterial.

Samverkan mellan myndigheter

Samverkan mellan berörda myndigheter har i huvudsak avsett genomförandet av artikel 21.1 och 21.2 i förordningen, eftersom det är dessa delar av rapporteringen som förutsätter samarbete mellan flera myndigheter. Vad gäller artikel 22 och 23 har SGU fört viss dialog med Myndigheten för civilt försvar. När det gäller artikel 26 anser SGU att ansvaret för att sammanställa uppgifter ligger på Naturvårdsverket, medan SGU:s roll i denna del främst är att vidareförmedla uppgifterna inom ramen för den samlade rapporteringen till kommissionen.

Samverkan mellan myndigheterna gällande artikel 21.1 och 21.2 har skett genom återkommande möten och avstämningar vid behov. Mötena har i huvudsak behandlat respektive myndighets tolkningar av uppdraget i regleringsbrev samt frågor om rapporteringens innehåll och krav enligt förordningen. För att säkerställa en effektiv informationshantering har kontaktpersoner utsetts vid

respektive myndighet, i syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen och minska risken för brister i informationsutbytet. Inom ramen för arbetet har SGU med gott stöd av övriga myndigheter strävat efter att skyndsamt hantera identifieringen av centrala marknadsaktörer, så att Kommerskollegium så tidigt som möjligt kunnat ta del av relevant underlag för sitt fortsatta arbete.

Inom ramen för samverkan har myndigheterna också behövt se över avgränsningar mellan respektive led i värdekedjan samt diskuterat olika relevanta kriterier för urval av projekt och centrala marknadsaktörer. Detta har bidragit till att skapa en gemensam förståelse av respektive myndighets bidrag till rapporteringen.

Arbetet har genomförts under förhållandevis begränsad tid och det är första gången som SGU genomför denna typ av samverkan inför en rapportering. Att samordna värdekedjan mellan flera myndigheter med olika uppdrag och expertområden är en utmaning. Mot denna bakgrund har utgångspunkten varit att varje myndighet ansvarar för urvalet av projekt och centrala marknadsaktörer samt för resultat från övervakningen. Varje myndighet ansvarar även för kvalitetssäkring av de uppgifter som tas fram inom det egna rapporteringsområdet. SGU ansvarar således för prospekterings- och utvinningsled och kvalitetssäkrar uppgifter inom dessa delar av värdekedjan, medan övriga myndigheter ansvarar för motsvarande arbete inom sina respektive områden. På motsvarande sätt ansvarar varje myndighet för klassificering enligt UNFC inom det egna rapporteringsområdet.

Överväganden för 2026 års rapportering

För att ta fram underlaget till medlemsstatsrapporten har ett antal överväganden behövt göras, exempelvis kring hur den information som ska rapporteras redovisas på ett ändamålsenligt sätt. Respektive myndighet har tagit fram kriterier där metod, offentligt tillgängliga källor och överensstämmelse med förordningens krav har utgjort de primära övervägandena. Ett gemensamt mål har varit att möjliggöra en jämförbar rapportering över tid.

De preliminära resultaten, det vill säga ett preliminärt innehåll i medlemsstatsrapporteringen, redovisas i promemorians bilaga 1. Det bör dock understrykas att resultaten är just preliminära och därför kan komma att ändras.

Nedan följer en redovisning av de överväganden som gjorts med avseende på respektive artikel som ska rapporteras och, i förekommande fall, utifrån de myndigheter som medverkar i rapporteringen.

Rapportering av artikel 19

Under 2025 har arbetet inom det nationella undersökningsprogrammet (NEP) fokuserats till ett antal undersökningsområden (eng. *exploration areas*) där SGU bedömer att det finns god potential för förekomst av kritiska och strategiska råmaterial samt att det delvis saknas uppdaterad och modern geologisk, geofysisk och geokemisk grundinformation. I några av dessa undersökningsområden har SGU bedrivit kartläggning sen ett antal år tillbaka och kartläggningsaktiviteterna i NEP är en fortsättning på detta arbete.

Inom NEP har ett antal undersökningsområden definierats där SGU bedriver flera olika projekt. I norra Norrbotten har projekten som syfte att producera moderna kartunderlag genom geofysiska mark- och flygmätningar för att öka kunskapen om berggrundens uppbyggnad. I Västerbotten påbörjades under 2026 ett projekt med syfte att ta fram prospekteringsintressant information

avseende nickel, koppar, kobolt och PGE (platinagruppens metaller) i den så kallade ”nickellinjen” med omnejd. I Västernorrland har kartläggning pågått sedan 2021, där både regionala och lokala studier genomförts. Ett stort antal hällobservationer är utförda inom området och insamling av prov är gjord för radiometriska dateringar samt petrografisk, litogeokemisk och petrofysisk analys. I Hälsingland avslutades ett projekt under 2025 som har haft huvudfokus på vanadin i mafiska intrusioner. Andra projekt i området har fokuserat på grafit, guld, kobolt och basmetaller.

Parallellt pågår flera andra satsningar inom NEP. Ett projekt kopplat till alunskiffer vars syfte är att kartlägga och utöka kunskapen om alunskiffers kemiska sammansättning genom provtagning och analys från olika delar av Sverige. Projektet startade under 2024 och ska avslutas under 2026. Sedan 2023 genomförs ett kartlägningsprojekt i nordöstra Småland och sydöstra Östergötland för att uppradera SGU:s kartunderlag till en mer detaljerad skala, samt att provta och analysera områdets mineralförekomster med fokus på kritiska och strategiska råmaterial. SGU bedriver markgeokemisk kartläggning i lokal och regional skala. Systematisk regional kartläggning görs för att detektera anomalier i morän som kan indikera förekomster av metaller och mineral i berggrunden. I områden där kartläggning av berggrund pågår görs en tätare provtagning som kan ge bättre underlag för prospektering. Regional kartläggning har utförts inom norra Bergslagen, Jämtland, Hälsingland och Gävleborgs län. Under 2024–2026 genomför SGU en inventering av mineralförekomster inklusive äldre gruvor inom delar av Örebro län.

Bilaga 1 innehåller den av SGU ifyllda mallen där genomförda aktiviteter under perioden maj 2025 till maj 2026 redovisas. Mallen är mycket detaljerad och innehållet kommer att justeras innan rapporteringen till kommissionen 24 maj.

Rapportering av artikel 21.1 och 21.2

Här presenteras de överväganden som gjorts inom rapporteringen enligt artikel 21.1 och 21.2 för respektive led i värdekedjan: utvinning, förädling och återvinning. Ansvar för de olika leden samt för övervakning delas mellan SGU, Tillväxtverket, Naturvårdsverket och Kommerskollegium. Respektive myndighet ansvarar för den metodik och de överväganden som tillämpats i arbetet. Resultatet av Kommerskollegiums övervakning enligt artikel 21.2 förväntas inkomma i slutet av april. Arbetet med att identifiera centrala marknadsaktörer var ett nödvändigt förarbete, vilket har medfört att tiden för övervakningen blivit alltför knapp för att resultatet ska kunna färdigställas till redovisningen av föreliggande regeringsuppdrag.

Prospektering och utvinning (SGU)

SGU:s bedömning är att Bergsstatens diarium är en relevant utgångspunkt vid identifiering av relevanta projekt och centrala marknadsaktörer inom prospekterings- och utvinningsledet för projekt avseende koncessionmineral. Detta eftersom diariet är direkt kopplat till bearbetningskoncessioner eller undersökningstillstånd för verksamhet som regleras enligt minerallagen. Offentlig statistik om företag utifrån SNI-koder och allmänna företagsregistret bygger på självrapporterad branschklassificering och riskerar vara alltför breda och inaktuella och därmed missvisande när det gäller utvinningsprojekt.

När det gäller vilka projekt för kritiska råmaterial inom prospektering- och utvinningsled som bör inkluderas i rapporteringen enligt artikel 21.1 har SGU utgått från tre huvudsakliga kriterier. För det första inkluderas projekt där det finns en gällande bearbetningskoncession för kritiska råmaterial. Uppgifter om sådana koncessioner hämtas från Bergsstatens diarium. Bearbetningskoncessioner som utgörs av satellitprojekt till befintlig gruvverksamhet faller under den ursprungliga verksamheten,

även om de har separat bearbetningskoncession, det samma gäller för verksamheter där det finns flera koncessioner inom samma verksamhetsområde. För det andra beaktas om projektet har ansökt om miljötillstånd eller beviljats miljötillstånd. Dessa uppgifter inhämtas från respektive mark- och miljödomstol, eller i överklagade fall från Mark- och miljööverdomstolen. För koncessionsmineral innebär denna metod att både nya aktörer och betydande utvidgningar av befintlig verksamhet fångas upp. Bedömningen är att sådana förändringar i regel kräver någon form av ändringstillstånd, exempelvis i form av en ny eller ändrad bearbetningskoncession eller ett nytt eller ändrat miljötillstånd. Om projektet utgör ett strategiskt projekt enligt förordningen inkluderas projektet per automatik, oavsett vilka tillstånd som har ansökts om eller innehas.

Det bör även noteras att pågående utvinningsverksamheter ofta genomför löpande förändringar, varför många befintliga verksamheter med produktion av kritiska råmaterial ofta kommer att omfattas i rapporteringen. Vidare bedöms att alla projekt med potentiell utvinning av kritiska råmaterial ska inkluderas, oavsett omfattning, och därmed anses ha relevans för produktion och produktionskapacitet inom unionen. Vad gäller klassificering av projekt enligt UNFC bedömer SGU att det inte kan uteslutas att klassificeringen inom ramen för övervakning kan vara börspåverkande. Konsekvenserna av att myndigheter genomför klassificeringar bör därför utredas. SGU har därför valt att tills vidare inhämta uppgifter om klassificering från bolagen. I de fall där sådan inte finns tillgänglig avstår SGU från att genomföra en egen klassificering utifrån offentligt tillgängliga uppgifter, framför allt då en klassning enbart på av bolaget offentliggjort material kan bli ytterst felaktig vilket kan få negativa följder för projektet.

För identifiering av centrala marknadsaktörer längs prospektering- och utvinningsled i värdekedjan för kritiska råmaterial enligt artikel 21.2, har SGU utgått från följande kriterier. En central marknadsaktör inom utvinning ska ha en gällande bearbetningskoncession för kritiska råmaterial, vilket identifieras genom uppgifter i Bergsstatens diarium. En central marknadsaktör inom prospektering ska på motsvarande sätt ha ett gällande undersökningstillstånd, även detta baserat på uppgifter från Bergsstatens diarium. I dagsläget bedömer SGU att samtlig produktion av kritiska råmaterial i Sverige i viss mån bör anses vara av väsentlig betydelse, eftersom de mål som anges i förordningen ännu inte har uppnåtts. Då antalet prospekteringsbolag är stort bedöms att någon form av prioritering ändå behöver göras. I årets rapportering ingår de aktörer som kontinuerligt legat i sjuttiofemte percentilen gällande investeringar i prospektering de tre senaste åren, baserat på en investeringsundersökning som genomförts av Mineralinformationskontoret. Som en kompletterande indikator görs även en jämförelse med områden av riksintresse, där eventuella överlapp beaktas i bedömningen. SGU har för avsikt att utvärdera dessa kriterier över tid.

Det ska noteras att kritiska råmaterial som inte är koncessionsmineral även omfattas. Dessa kan brytas genom täktverksamhet och omfattas därmed inte av krav på bearbetningskoncession. Antalet projekt och centrala marknadsaktörer för sådana ämnen är relativt litet och de kan därför identifieras genom branschkunskap i kombination med datainsamling via Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP).

Förädling (Tillväxtverket)

Utgångspunkten för att identifiera centrala marknadsaktörer är registerutdrag utifrån SCB: företagsregister. Där görs filtrering utifrån SNI-koder (primär, sekundär, tertiär, bilaga 2), storlek och omsättning. Urvalet omfattar företag med fler än 250 anställda och med omsättning som överstiger 500 miljoner kronor. Uttaget kompletteras med en kvalitativ undersökning av eventuella ”outliers”, det vill säga aktörer som av olika skäl inte dyker upp i ursprungslistan. Det kan exempelvis handla om start-ups, avknoppningar eller sammanslagningar. Vidare identifieras eventuella överlapp mot

utvinningssteg (SGU) samt återvinningssteg (Naturvårdsverket) i värdekedjan. Därefter identifieras nyckelpersoner inom det företag som definieras som central marknadsaktör. Genom ett frågeformulär verifieras och valideras att företaget uppfyller de kriterier som krävs för att kunna definieras som en central marknadsaktör inom förädlingsled.

Identifiering av relevanta projekt sker parallellt med identifiering av centrala marknadsaktörer. Projekten identifieras baserat på information i årsredovisningarna från de bolag som kvarstår efter filtrering enligt SNI-koder, alternativt genom EU:s lista över strategiska projekt. Relevanta projekt kan avse befintliga eller nya, är planerade eller pågående initiativ för i första hand förändringar i produktion och produktionskapacitet i värdekedjan för råmaterial. Ett projekt är klart när det är i drift och övergår då till att bli kandidat som central marknadsaktör för övervakning. Projekt kan alltså finnas utanför sfären av idag identifierade kandidater för centrala marknadsaktörer. Om offentlig information finns tas även ett preliminärt förslag till klassificering enligt UNFC fram och skickas till projektägaren för godkännande i samband med frågeformulär och intervju. Om svar uteblir lämnas klassificeringen som okänd.

Återvinning (Naturvårdsverket)

Identifiering av centrala marknadsaktörer inom återvinningsledet för kritiska råmaterial har utgångspunkt i SCB:s allmänna företagsregister. Urvalet baserades på SNI-koder (bilaga 2) kopplade till sökorden avfall, återvinning, materialåtervinning och kritiskt råmaterial, med en efterkontroll för att utesluta SNI-koder som ej anses relevanta. För att säkerställa att företagen verkar i Sverige användes postort som urvalskriterium. Endast företag som var aktiva vid tidpunkten för utdraget och som har minst 100 anställda inkluderades. Urvalet kompletterades slutligen med en filtrering utifrån branschkod, i syfte att säkerställa att aktörernas huvudsakliga verksamhet är återvinning. Företag med färre än 100 anställda kan bedömas som centrala marknadsaktör via rekommendation från annan myndighet.

Identifiering av nya och utvidgade projekt inom återvinningsledet för kritiska råmaterial baseras huvudsakligen på genomgång av hållbarhetsrapporter och årsredovisningar från identifierade centrala marknadsaktörer i återvinningsledet. Eftersökningarna har, i enlighet med definitionen för projekt, fokuserat på planerade satsningar och inte på redan genomförda åtgärder. Analysen utgår från uppgifter om investeringar, nya eller utökade miljötillstånd samt kapacitetsökningar kopplade till kritiska råmaterial. Utöver de projekt som identifieras på det sätt som beskrivs ovan så inkluderas även strategiska projekt inom återvinningsledet som utsetts av kommissionen i enlighet med artiklarna 6–8 i förordningen.

När listor över projekt och centrala marknadsaktörer överlämnats till SGU förväntas vidare arbete genomföras av Kommerskollegium enligt artiklarna 21.1 och 21.2 a) och c). Särskilt vad gäller att klassificera projekt enligt UNFC.

Övervakning (Kommerskollegium)

Enligt artikel 21.2a ska medlemsstater övervaka centrala marknadsaktörers verksamheter genom att

”granska offentligt tillgängliga uppgifter och vid behov genom regelbundna och proportionella undersökningar i syfte att samla in den information som krävs för kommissionens övervakning och stresstester enligt artikel 20”.

Kommerskollegiums övervakning omfattar centrala marknadsaktörer inom hela värdekedjan för råmaterial, det vill säga företag inom prospektering, brytning, förädling och återvinning. Som

underlag till övervakning används kvantitativa data i kombination med kvalitativa uppgifter från företagen. De kvalitativa uppgifterna har inhämtats utifrån semistrukturerade intervjuer som bygger på ett frågebatteri (se bilaga 3). Intervjuer anses vara motiverade då de ger ett djupare perspektiv över hur aktörerna ser på sitt handelsberoende. Informanterna är personer med ansvar för inköp och logistik, försörjningskedjan generellt eller andra med insikt i internationell handel. Intervjupersonerna har meddelats att avstå från att lämna uppgifter med risk för affärsmässig skada vid eventuell publicering.

Kvantitativa data utgörs av tulldata hämtade från Tullverket. Datauttaget avser import och export för perioden 2025-03-01–2026-03-01 och utgår ifrån relevanta HS-varukoder för värdekedjan (se bilaga 4). Urvalet av varukoder utgår från en kombination av tidigare studier och Kommerskollegiums bedömning. Redovisning av tulldata beaktar företagssekretess, vilket innebär att inget företag ska kunna identifieras. Analysen kommer därför, i stor utsträckning att dra slutsatser utifrån datamaterialet eller utifrån redovisning av aggregerade data för en eller flera delar av värdekedjan.

Rapportering av artikel 22.1 och 23.5

Vad gäller rapporteringen av strategiska lager av strategiska råmaterial har ett antal avgränsningar behövt göras. För det första är det inte givet vilka offentligt ägda verksamheter som ska ingå i rapporteringen. Då det finns andra regelverk som reglerar senare delar av värdekedjan bör förordningens artiklar tolkas utifrån förordningens syfte då det annars finns en risk för överlappning eller dubbelarbete. Mot denna bakgrund utgår SGU:s tolkning från förordningens syfte, och vi begränsar därför vilka offentligt ägda verksamheter där staten äger 100 procent av aktierna som kan anses ingå. Trots att det inte kan uteslutas att material som lagras inom förädlingsled även kan förekomma i strategisk lagring inom verksamheter som inte direkt omfattas av förordningen, exempelvis inom industriell tillverkning eller inom sektorer såsom transport-, el- eller telekommunikationsinfrastruktur. Om förordningens avsikt hade varit att omfatta samtliga strategiska lager där råmaterialen ingår, oavsett om de har en direkt koppling till de led som förordningen behandlar, skulle artiklarnas tillämpningsområde bli i princip obegränsat. SGU tolkar därför att omfattningen måste begränsas till de områden som är direkt berörda av förordningen. För det andra görs bedömningen att ett lager utgör ett strategiskt lager utifrån lagrets syfte. En förutsättning för att ingå i definitionen bör vara att lagret är avsett att kunna frigöras vid en försörjningsstörning. Malm som lagras till följd av logistiska omständigheter, exempelvis därför att den inte kunnat transporteras i en planerad leverans, bör normalt inte betraktas som ett strategiskt lager. Däremot bör så kallad marginalmalm (B-malm) normalt omfattas, det vill säga malm som lagras i avvaktan på att lönsamheten i ytterligare bearbetning förbättras, exempelvis till följd av högre marknadspriser.

Bedömningen i årets rapportering är att ett bolag faller in under kriteriet. Dock saknas ännu tillstånd för utvinning av kritiskt råmaterial, vilket innebär att företaget inte rapporteras. Över lag identifieras att det är problematiskt att rapportera strategiska lager, eftersom sådana uppgifter rimligen bör omfattas av företagssekretess. Därtill är det sannolikt att ett offentliggörande av uppgifterna, om de finns tillgängliga för myndigheter att ta del av, skulle kunna äventyra medlemsstatens försvar eller nationella säkerhet.

Eftersom Kommissionen ännu inte har avgett några yttranden enligt artikel 23.3 finns det för närvarande inget att rapportera enligt artikel 23.5

Rapportering av artikel 26.6

I rapporteringen av artikel 26.6 redovisas Naturvårdsverkets arbete med att ta fram förslag till nationellt program för cirkularitet av kritiska råmaterial. Arbetet genomförs i projektform och en intern referensgrupp av experter från Naturvårdsverket medverkar i arbetet med problemformulering, analys och urval av lämpliga åtgärdsförslag till programförslaget.

Som grund för programmet genomför Naturvårdsverket konceptuella analyser av värdekedjan för kritiska råmaterial med interna experter. Syftet är att tydliggöra vilka problem som artikel 26 ska lösa ur ett svenskt perspektiv, vilka drivkrafter och beteenden som ligger bakom problemen samt vilka styrmedel och andra åtgärder som är mest ändamålsenliga. Utredningar tas därefter fram för relevanta delar av värdekedjan och för samtliga flöden som enligt kommissionen har bedömts ha en relevant potential för återvinning av kritiska råmaterial.

Naturvårdsverket genomför dialoger med myndigheter, representanter för näringslivet och andra berörda aktörer. Dialogerna syftar till att inhämta kunskap om nuläget och befintliga hinder för cirkularitet av kritiska råmaterial, att identifiera behov av styrmedel och andra åtgärder samt att få fram vilka åtgärdsförslag som kan vara lämpliga ur olika aktörers perspektiv. Dialoger genomförs för samtliga utpekade flöden, med fokus på avfallsförebyggande frågor och materialåtervinning, samt för bredare områden såsom efterfrågan på återvunna råmaterial, forskning, innovation och kompetens samt försörjningstrygghet ur ett beredskapsperspektiv.

De åtgärdsförslag som kommer att ingå i förslaget till nationellt program förankras med de myndigheter som är direkt berörda av respektive förslag, inklusive SGU, Upphandlingsmyndigheten, Tillväxtverket, Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad (Formas) och Statens energimyndighet. Denna förankringsprocess syftar till att säkerställa tydlig ansvarsfördelning, praktisk genomförbarhet och samordning, vilket är avgörande för ett effektivt genomförande av åtgärder när det nationella programmet har antagits.

Slutsatser och rekommendationer

I denna promemoria redovisas preliminära resultat som underlag för rapporteringen till EU-kommissionen. Eftersom resultaten är preliminära kan de komma att justeras, exempelvis om ytterligare relevanta aspekter identifieras. SGU bedömer vidare att det råder oklarhet kring hur rapporteringen till kommissionen enligt artikel 43, med sista rapporteringsdatum den 24 maj 2026, ska genomföras. Det är i nuläget inte tydligt vilken aktör som ansvarar för att genomföra överföringen av uppgifter till kommissionen och via vilken informationskanal rapporteringen ska ske.

Vidare anser SGU att det behöver tydliggöras hur överföringen av uppgifter enligt artikel 21.3 ska genomföras och vilken aktör som bör ansvara för den överföringen. Enligt förordningen ska medlemsstaterna överföra de uppgifter som samlats in enligt punkt 2 a och b till de nationella statistikmyndigheterna och Eurostat för sammanställning av statistik i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009. SGU bedömer att det vore lämpligt att ge detta uppdrag till en myndighet som enligt sin instruktion har ansvar för att samordna/rapportera statistik till EU. Utifrån diskussioner med andra berörda myndigheter bedömer SGU också att det finns vissa oklarheter som behöver tydliggöras för att undvika att ansvar och uppgifter faller mellan stolarna. En sådan fråga rör artikel 21.1 c om oväntade händelser. SGU utgår från att SGU inte ansvarar för uppgiften i artikel 21.2 c, det vill säga att utan dröjsmål underrätta kommissionen om

större händelser som kan hindra de centrala marknadsaktörernas normala verksamhet, eftersom detta inte tydligt framgår av myndighetens uppdrag eller instruktion.

SGU anser att den valda metodansatsen för rapportering av artikel 21.1 och 21.2 och leden för prospektering och utvinning har fungerat tillfredställande. Om eventuell återkoppling från kommissionen visar att investeringsundersökningen, som för närvarande genomförs av Mineralinformationskontoret, är ändamålsenlig för att identifiera centrala marknadsaktörer bedömer SGU att denna uppgift bör tydliggöras genom ett särskilt regeringsuppdrag eller att uppgiften regleras i myndighetens instruktion. Genom att formalisera uppgiften skapas bättre förutsättningar för en långsiktig och systematisk datainsamling vilket också kan öka företagets incitament att lämna in uppgifter. Det kan dock ändå finnas skäl att utvärdera metodiken, beroende på eventuell återkoppling från kommissionen. Detsamma gäller den valda metodansatsen för klassificering av projekt enligt UNFC. Vad avser metodiken för identifiering av projekt inom utvinningsledet kopplade till icke-koncessionsmineral finns det skäl för myndigheten att inför nästkommande rapportering utveckla ett mer systematiskt tillvägagångssätt, då nuvarande metod i hög utsträckning är personberoende och baserad på myndighetens samlade kunskap. Vidare finns det i genomförandet av förordningen flera metodmässiga beröringspunkter med det arbete som SGU även behöver genomföra inom beredskapssektorn Industri, byggande och handel. Under arbetet med genomförande av förordningen har det identifierats som ett behov att säkerställa att arbetsinsatserna behöver integreras i myndighetens verksamhet. Om detta inte görs finns en risk för överlappande insatser och dubbelarbete. En samordning kan vidare bidra till att befintlig kompetens och befintliga strukturer utnyttjas mer effektivt, vilket kan bidra till ett mer resurseffektivt genomförande av både förordningens krav och beredskapssektorns uppgifter.

Tillväxtverkets reflektion kring vald metod är det har varit en bra utgångspunkt att utgå från offentlig statistik. Det som bedöms vara mest utmanande i metodansatsen är att genomföra urval kopplat till definitionen för ”förädling”. Det kan i vissa fall vara svårt att bedöma var i förädlingsprocessen som aktören eller projektet befinner sig. I vissa fall finns både förädling och bearbetning inom ramen för samma verksamhet. Gällande projekt kan det tillkomma projekt som bedrivs av ”nya” aktörer, det vill säga aktörer som inte ännu har identifierats som centrala marknadsaktörer, och därav bli svåra att identifiera. För att fånga upp sådana fall krävs ytterligare metodutveckling.

Naturvårdsverkets reflektion kring vald metod för identifieringen av projekt och kriterier för centrala marknadsaktörer är att arbetet, mot bakgrund av den korta tid som funnits för att genomföra uppdraget samt oklarheter kring definitioner och rapporteringens utformning, har avgränsats till att identifiera projekt hos de centrala marknadsaktörerna inom återvinningsledet. Andra tolkningar och avgränsningar kan bli aktuella i kommande rapporteringar. Vad gäller de valda kriterierna storleksklass och omsättning anses dessa vara enkelt tillgängliga och därmed användbara för att hitta företag av väsentlig betydelse för försörjningen av kritiska råmaterial. Samtidigt hade kriterier om produktion och produktionskapacitet varit mer lämpliga. Risken med de nu valda kriterierna är att ett mindre företag med väsentlig betydelse inte identifieras. Vidare kan konstateras att kriteriet om företagets verksamhet i viss mån är beroende av företagets egen bedömning av verksamheten. Denna typ av självrapporterad uppgift kan vara behäftad med osäkerhet. Därför genomförs även en kvalitativ bedömning för att inkludera företag som själva inte indikerar att återvinning är den primära verksamheten. Informationskällor såsom företagets webbplatser och årsredovisningar används för att göra den kvalitativa bedömningen av om företagets verksamhet främst är inom återvinningsledet. Vidare kan de intervjuer som genomförs av Kommerskollegium användas för att verifiera information om verksamheten.

Kommerskollegiums reflektion beträffande nästkommande års övervakning förordar en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod men med betoning på den senare. Erfarenhet från innevarande års övervakning är att insamling av uppgifter från företagen har varit utmanande. Exempelvis har majoriteten av bolagen ingen centraliserad bevakning av totala handelsflöden, utan det är snarare uppdelat efter inköpsområde. Att lämna sådana uppgifter är därmed förknippat med arbetsbelastning för företagen. Därmed föreslås att nästkommande års kvalitativa undersökning kompletterar tulldata, vilket innebär att begärda uppgifter inte uppfyller samma detaljeringsgrad. Nästkommande års övervakning genomförs enligt innevarande års urval av centrala marknadsaktörer, samt eventuella tillskott.

Sammanfattningsvis bedömer SGU att samverkan mellan myndigheterna har varit viktig för tolkningen av förordningens krav. Detta gäller framför allt artikel 21 och frågan om vad som avses med en central marknadsaktör och hur de aktuella listorna ska tas fram, eftersom detta inte framgår tydligt av förordningen. Samverkan har även varit betydelsefull för definiering av projekt och för avgränsningar av vad som bör omfattas av övervakningen. SGU bedömer vidare att det är positivt att en myndighet har ett samordnande ansvar för att säkerställa att denna samverkan sker. Samtidigt har metodiken för att ta fram informationen enligt krav i artikel 21 varierat mellan myndigheterna, vilket är motiverat mot bakgrund av att stegen i värdekedjan skiljer sig åt samt att tillgängliga källor varierar.

I 2026-års rapportering till kommissionen finns en mall för rapportering av artikel 19. Rapporteringen och den metodik som används för rapportering av resterande artiklar i förordningen kan därför komma att justeras om ytterligare instruktioner från kommissionen tillkommer. Inför rapporteringen till kommissionen för kommande år anser SGU att det finns ett behov av att i ett tidigt skede tydligt specificera regeringsuppdrag för respektive berörd myndighet. En tydlig ansvarsfördelning kan bidra till att säkerställa att arbetet kan samordnas på ett ändamålsenligt sätt, att inga delar av uppdraget faller mellan myndigheternas ansvarsområden och att samtliga krav enligt förordningen uppfylls.